



Modum kommune

# Likestilling og mangfold

Plan for perioden 2018-2022



Vedtatt i kommunestyret 24.9.2018 (K-sak 44/18)



## **Innholdsfortegnelse**

1. Innledning .....	3
2. Hvordan bruke likestillings- og mangfoldsplanen? .....	4
3. Mål for likestilling og mangfold: .....	4
3.1 Kommunen som samfunnsutvikler .....	4
3.2 Kommunen som tjenesteyter .....	5
3.3 Kommunen som arbeidsgiver .....	6
3.4 Modum kommune som lokaldemokrati .....	7
4. Tiltaksplan 2018-2022 .....	8
5. Kilder .....	9

## 1. Innledning

Likestillings- og mangfoldsplanen er et strategisk, styrende dokument for kommunens arbeid med å oppnå likestilling og motvirke diskriminering. Den skal gi retning og føringer for andre planer og tiltak hvor mangfoldsperspektivet er aktuelt.

Bakgrunnen for utarbeidelse av planen er det politiske vedtaket i forbindelse med K-sak 118/16 Budsjett 2017 - økonomiplan 2017-2020: *Arbeid med en Likestilling – og Mangfoldsplan skal igangsettes i 2017.*

Planen omhandler kommunens ulike roller; som samfunnsutvikler, tjenesteyter, arbeidsgiver og som lokaldemokrati. Den skal være en veiviser for organisasjonen slik at det jobbes i samme retning. Planen angir noen tiltak, men bør følges opp med ytterligere tiltak på tjenesteområdene og i enhetene.

**Verdenserklæringen for menneskerettigheter:**  
**Artikkel 2 (innledningsvis):**  
*Enhver har krav på alle de rettigheter og friheter som er nevnt i denne erklæring, uten forskjell av noen art, f. eks. på grunn av rase, farge, kjønn, språk, religion, politisk eller annen oppfatning, nasjonal eller sosial opprinnelse eiendom, fødsel eller annet forhold.*

**For Modum kommune betyr likestilling og mangfold at *alle*, uavhengig av kjønn, etnisitet, religion og livssyn, funksjonsevne og seksuell orientering opplever likeverd, gis like muligheter og rettigheter og opplever tilgjengelighet og tilrettelegging.**

Likestillings- og mangfoldsplanen forankres i Kommuneplan for Modum 2016-2027 hvor det fremgår at kommunen bl.a. ønsker og kjennetegnes ved:

- Helse, velferd og trygghet for alle
- Gode bo- og oppvekstvilkår

Den nye likestillings- og diskrimineringsloven trådte i kraft 1. januar 2018. Loven forbyr diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder eller kombinasjoner av disse grunnlagene. Fra 1.1.2018 trådte også Lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven) i kraft.

Av andre lover kan nevnes arbeidsmiljøloven, kap 13, Vern mot diskriminering. Plan- og bygningsloven har blant annet en bestemmelse i § 29-3 om Krav til universell utforming og forsvarlighet. Og kommunelovens § 48 nr 5 har krav til rapportering, avslutningsvis heter det; «*Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt, og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å hindre forskjellsbehandling i strid med likestillings- og diskrimineringsloven, samt for å fremme formålene i likestillings- og diskrimineringsloven når det gjelder etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.*»

## 2. Hvordan bruke likestillings- og mangfoldsplanen?

Planen angir en felles kurs for hvordan kommunen kan arbeide effektivt og målrettet for økt mangfold. Den gir retning og føringer for andre planer og tiltak hvor likestillings- og mangfoldsperspektivet er aktuelt.

Planen angir ikke kostnader. Arbeid med likestilling og mangfold handler om holdninger og bevisstgjøring i organisasjonen, tjenesteytingen og i planleggingen.

Modum kommune skal ivareta likestilling og mangfold som samfunnsutvikler, tjenesteproducent, arbeidsgiver og som lokaldemokrati. Planen er derfor inndelt slik:

- Kommunen som samfunnsutvikler (pkt 3.1)
- Kommunen som tjenesteyter (pkt. 3.2)
- Kommunen som arbeidsgiver (pkt 3.3)
- Kommunen som lokaldemokrati (pkt 3.4)

Målene under hvert av kapitlene setter premissene for tiltak.

Likestilling og mangfold skal være en naturlig del av kommunens virksomhet. Overordnet ansvar ligger hos folkevalgte og administrativ ledelse. Fagansvaret ligger hos den enkelte leder. Lederne har ansvar for å fremme likestilling og mangfold både når det gjelder det faglige innholdet i virksomhetene, og overfor brukerne og medarbeiderne.

Dersom man opplever brudd på kommunens plikt til å fremme likestilling og hindre diskriminering (jfr. likestillings- og diskrimineringslovens § 1) skal dette meldes til nærmeste leder. Oppfølging skjer i henhold til kommunens rutiner for intern varsling.

## 3. Mål for likestilling og mangfold:

Det forutsettes i planen at Modum har de samme utfordringene som andre kommuner når det gjelder likestilling og mangfold.

### 3.1 Kommunen som samfunnsutvikler

Samfunnet utvikles som et resultat av det vi gjør og gjennom de beslutningene som tas hver dag. Kommuneplanen er strategien for hvordan vi ønsker at modumsamfunnet skal utvikle seg.

Universell utforming av de fysiske omgivelsene skal bidra til tilgjengelighet, likeverd, deltakelse og valgfrihet for alle. Praktisk tilgjengelighet er avgjørende for at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal kunne delta i arbeids- og samfunnslivet på lik linje med andre.

Mål:

- Alle enheter har ansvar for å integrere likestilling og mangfold i den kommunale planleggingen.
- Bygg der det tilbys kommunale tjenester skal være tilgjengelige for mennesker med en eller annen nedsatt funksjonsevne, jfr kommuneplan pkt 4.4.



- Idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og felles utomhus arealer skal utformes og/eller ombygges slik at de er tilgjengelige for alle, jfr kommuneplan pkt 4.4.
- Alle skal ha gode og likeverdige muligheter til et sunt og deltakende liv i sine nærmiljøer og ellers i samfunnet.

#### Tiltak:

- Kommunale planer som omhandler skole, barnehage, barnevern, kultur, eiendom, levekår og pleie og omsorg skal ha fokus på å tilrettelegge for mangfold.
- Møteplasser for barn og unge, voksne og eldre skal være lett tilgjengelige for alle og ha en universell utforming.
- Modum kommune skal kontinuerlig øke sin kunnskap om de ulike gruppenes behov, rettigheter, verdier, synspunkter og levekår. Likestilling og mangfold skal være årlig tema i Eldrerådet, Rådet for likestilling av funksjonshemmede, Ungdomsrådet og Innvandrerrådet.
- Modum kommune forsøker å samle og gjøre tilgjengelig aktuell offentlig informasjon på de språkene som er mest vanlig blant innvandrerne.

*Ved inngangen til 2016 utgjorde innvandrere 1266 personer, dvs. tilnærmet 10 % av Modums totale befolkning. Arbeidsinnvandring utgjør en stor andel av innvandringen i Modum, og størst økning har det vært av personer fra Polen og Litauen. I tillegg til arbeidsinnvandring har det også blitt tatt imot og bosatt flyktninger, de siste årene i hovedsak fra Afghanistan, Eritrea og Somalia, (jfr kommuneplanens samfunnsdel).*

## 3.2 Kommunen som tjenesteyter

Kommunen leverer ulike tjenester til sine innbyggere. Alle har krav på en individuell vurdering og å bli møtt med respekt når de har behov for offentlige tjenester. Brukerne av kommunale tjenester har forskjellige forutsetninger og livssituasjon. Det er viktig at informasjonen om kommunens tjenester og brukernes rettigheter når frem.

#### Mål:

- Barnehage og skole skal bidra til et likestilt samfunn.
- Alle tjenesteytende enheter skal ha fokus på å gi like muligheter for alle, uavhengig av kjønn, etnisitet, religion og livssyn, funksjonsevne og seksuell orientering.
- Kommunal informasjon skal gis på den måten som er nødvendig slik at alle kan få tilgang til informasjonen, jfr kommuneplanen pkt 4.4.
- Det er nulltoleranse for bruk av skjellsord overfor etnisitet, livssyn, seksuell orientering og kjønnsidentitet eller funksjonshemninger.



- Kommunens anlegg skal være tilpasset ulik alder og funksjonsnivå.

Tiltak:

- Likestilling og mangfoldsperspektivet skal innarbeides i kommunens øvrig planverk ved rullering.
- Kommunale planer og dokumenter skal skrives på enkel, forståelig norsk slik at de kan leses og forstås av alle.
- Kommunen skal gi en lettfattelig oversikt på sosiale medier over aktuelle saker for kommunens innbyggere, med fokus på saker som er av interesse for ungdom og unge voksne.
- Gjennomgå kommunale bygg med uteområder for å kartlegge universell utforming og definere tiltak for forbedring.
- Gjøre kunst, kultur og andre opplevelser i kommunale kulturbygg tilgjengelig for alle, uavhengig av funksjonsevne.

*I Modum går 87,1 prosent av alle barn i alderen 1 til 5 år i barnehage (jfr årsmelding 2016).*

*Andelen minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn 1-5 år er 80,4 % prosent (Kostra per 15.06.17).*

### 3.3 Kommunen som arbeidsgiver

Modum kommunes arbeidsgiverpolitikk skal være: «Samhandlende og romslig – nyskapende og modig<sup>1</sup>». Modum kommune er arbeidsgiver for i underkant av 1200 ansatte i ulike tjenester. Kommunen har vært IA virksomhet siden 2003. Med IA menes et arbeidsliv som har plass til alle som vil og kan arbeide.

Mål:

- Styrke jobbnærværet og bedre arbeidsmiljøet, forebygge og redusere sykefravær, samt hindre utstøting og frafall fra arbeidslivet, jfr IA-avtalen.
- Alle skal bidra aktivt til et godt og inkluderende arbeidsmiljø, og ta avstand fra enhver form for mobbing, trakassering og diskriminering (Etiske retningslinjer 2016).
- Mangfold og inkludering på alle nivåer i kommunen er viktig for kvaliteten på tjenesten til innbyggerne, og for å skape moderne og spennende arbeidsplasser, jfr Modum kommunes arbeidsgiverpolitikk, pkt 6.1.
- Ledere har fokus på likestilling og mangfold.
- Kommunen skal ha tilbud til personer som ellers har vanskeligheter med å få innpass i arbeidslivet.

Tiltak:

---

<sup>1</sup> Modum kommunes arbeidsgiverpolitikk

- Mangfold, likestilling og kulturforståelse tas opp som årlig tema i AMU, lederopplæring, allmøter og lignende.
- Mangfoldsperspektivet innarbeides ved revisjon av kommunens verdigrunnlag og arbeidsgiverpolitikk.
- Kommunens bruk av arbeidsmarkedstiltak skal brukes aktivt i rekrutteringsøyemed.
- Ved rekruttering, ved ellers like kvalifikasjoner, skal hensyn til mangfold tillegges vekt.
- Kommunens arbeid med likestilling og mangfold tas inn i årsmeldingen og det rapporteres i tråd med kommunelovens § 48 nr 5.

*Modum kommune har 1 184 ansatte, av disse er 81 % kvinner (Årsmelding 2016). I snitt er det ingen forskjell på lønn mellom kvinner og menn i Modum (jfr tall fra lønnsystemet aug. 2017). Kommunen har 66 ledere, og 50 av disse er kvinner (sept. 2017)*

### 3.4 Modum kommune som lokaldemokrati

Kommunen har ulike folkevalgte organer; kommunestyre, formannskap og politiske råd og utvalg. Det er en styrke for lokaldemokratiet dersom folkevalgte organer avspeiler mangfoldet i samfunnet. Eldrerådet, Rådet for likestilling av funksjonshemmede, Ungdomsrådet og Innvandrerrådet (under etablering) er organer som er viktige i et likestillings- og mangfoldsperspektiv.

#### Mål:

- Modum kommune skal ha høy politisk bevissthet rundt likestilling og mangfold.
- Kvinner og menn skal ha de samme mulighetene til å påvirke samfunnsutviklingen i Modum kommune.
- Politisk møtestruktur og møteform skal tilrettelegges slik at alle som ønsker får reell mulighet til å engasjere seg i politikken.

#### Tiltak:

- De politiske partiene oppfordres til å arbeide for økt mangfold på sine valglistene.
- Mulige tiltak for å få opp valgdeltakelsen blant innvandrergrupper tas opp som tema i Innvandrerrådet i forkant av hvert valg.
- Politiske møter skal holdes i møtelokaler som er universelt tilgjengelige.

*Kommunestyret i Modum har 35 representanter, 23 menn og 12 kvinner. På nasjonalt nivå har kvinner høyere valgdeltakelse enn menn i kommunestyrevalget, og folk med innvandrerbakgrunn har langt lavere valgdeltakelse enn befolkningen for øvrig. Mens nesten 64 prosent av norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn avla stemme i 2015, gjaldt dette bare 40 prosent av norske statsborgere som har innvandret til landet. Valgdeltakelsen blant norskfødte med innvandrerforeldre er enda lavere, og ligger på om lag 38 prosent (Statistisk sentralbyrå 2016b).*

## 4. Tiltaksplan 2018-2022

	Nr	Tiltak	Ansvarlig
Samfunnsutvikler 3.1	1	Kommunale planer som omhandler skole, barnehage, barnevern, kultur, eiendom, levekår og pleie og omsorg skal ha fokus på å tilrettelegge for mangfold.	Etatsjefer
	2	Møteplasser for barn og unge, voksne og eldre skal være lett tilgjengelige for alle og ha en universell utforming.	Teknisk sjef
	3	Modum kommune skal øke sin kunnskap om de ulike gruppernes behov, rettigheter, verdier, synspunkter og levekår. Likestilling og mangfold skal være årlig tema i Eldrerådet, Rådet for likestilling av funksjonshemmede, Ungdomsrådet og Innvandrerrådet.	Sekretær for de ulike rådene
	4	Modum kommune forsøker å samle og gjøre tilgjengelig aktuell offentlig informasjon på de språkene som er mest vanlig blant innvandrerne.	Flyktningetjenesten, kommunikasjonsrådgiver
Tjenesteyter 3.2	5	Likestilling og mangfoldsperspektivet skal innarbeides i kommunens øvrig planverk ved rullering.	Etatsjefer
	6	Kommunale planer og dokumenter skal skrives på enkel, forståelig norsk slik at de kan leses og forstås av alle.	Etatsjefer, kommunikasjonsrådgiver
	7	Kommunen skal gi en lettfattelig oversikt på sosiale medier over aktuelle saker for kommunens innbyggere, med fokus på saker som er av interesse for ungdom og unge voksne.	Etatsjefer, kommunikasjonsrådgiver
	8	Gjennomgå kommunale bygg med uteområder for å kartlegge universell utforming og definere tiltak for forbedring.	Teknisk sjef
Arbeidsgiver 3.3	9	Gjøre kunst, kultur og andre opplevelser i kommunale kulturbygg tilgjengelig for alle, uavhengig av funksjonsevne.	Kultursjef, teknisk sjef,
	10	Mangfold, likestilling og kulturforståelse tas opp som årlig tema i Arbeidsmiljøutvalget, lederopplæring, allmøter og lignende	Etatsjefer
	11	Mangfoldsperspektivet innarbeides ved revisjon av kommunens verdigrunnlag og arbeidsgiverpolitikk	Personalsjef
	12	Kommunens bruk av arbeidsmarkedstiltak skal brukes aktivt i rekrutteringsøyemed	Etatsjefer
	13	Ved rekruttering, ved ellers like kvalifikasjoner, skal hensyn til mangfold tillegges vekt	Etatsjefer
Lokaldemokrati 3.4	14	Kommunens arbeid med likestilling og mangfold tas inn i årsmeldingen og det rapporteres i tråd med kommunelovens § 48 nr 5.	Etatsjefer
	15	De politiske partiene oppfordres til å arbeide for økt mangfold på sine valglister.	Gruppeledere
	16	Mulige tiltak for å få opp valgdeltakelsen blant innvandrergupper tas opp som tema i Innvandrerrådet i forkant av hvert valg.	Innvandrerråd, politiske ledere
	17	Politiske møter skal holdes i møtelokaler som er universelt tilgjengelige.	Politiske ledere



## 5. Kilder

Kilder
Lov om likestilling og forbud mot diskriminering, lov av 16. juni 2017 nr. 51 (likestillings- og diskrimineringsloven)
Modum kommunes arbeidsgiverpolitikk
Kommuneplan, samfunnsdel for Modum kommune 2016 - 2027
Etiske retningslinjer for Modum kommune, vedtatt 26.9.2016
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2016) Tilgjengelig samferdsel. Hentet 25.10.2016 fra <a href="https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Nedsatt_funksjonsevne/Transport/Tilgjengelig_samferdsel/">https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Nedsatt_funksjonsevne/Transport/Tilgjengelig_samferdsel/</a>
Statistisk sentralbyrå (2016b) Kommunestyre- og fylkestingsvalget, 2015. Hentet 27.10.2016 fra <a href="https://www.ssb.no/valg/statistikker/kommvalg">https://www.ssb.no/valg/statistikker/kommvalg</a>
Statistisk sentralbyrå Barnehager- nøkkeltall, pr 15.06.17, tabell 04903